

ประกาศ

การรับข้อเสนอโครงการวิจัย

“เศรษฐกิจการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง(duck grazing farming)และการสร้างความยั่งยืนในอาชีพ”

สำนักงานประสานงานชุดโครงการ

“งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย”

โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

และสถาบันคลังสมองของชาติ (สคช.)

1. เหตุผลและความจำเป็น

ในสังคมชนบทไทยมีการเลี้ยงเป็ดมานานแล้ว ซึ่งจะเป็นการเลี้ยงเพื่อเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือน โดยเฉพาะไข่เป็ดและหากมีเหลือก็แบ่งปันขายออกสู่ตลาด ต่อมาการเลี้ยงเป็ดได้พัฒนาเป็นธุรกิจ เพราะจากวิธีการเลี้ยงโดยใช้เศษอาหารในครัวเรือน และมีจำนวนเป็ดต่อฝูงจำนวนน้อย ได้พัฒนาไปสู่การเลี้ยงเป็นอาชีพและมีจำนวนเป็ดต่อฝูงจำนวนมาก เพื่อเน้นการขายไข่เป็ดเป็นสำคัญ โดยลักษณะของการเลี้ยงเป็นแบบเคลื่อนย้ายไปตามทุ่งนาในที่ต่างๆ หลังจากเจ้าของนาได้เก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้เป็ดได้หาอาหารจากเศษข้าวตอกในทุ่งนาและในขณะเดียวกันก็เก็บกินสัตว์จำพวกหอยเชอรี่ที่มีอยู่ในแปลงนา ส่วนเจ้าของนาก็ยินดีเพราะเป็ดจะถ่ายมูลทำให้ที่นามีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นและเป็นการกำจัดหอยเชอรี่ในแปลงนาซึ่งหากมีมากจะไปทำลายต้นข้าวทำให้ผลผลิตเสียหายในฤดูการปลูกข้าว

การเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งจึงมีลักษณะของการเป็นธุรกิจฟาร์ม (duck grazing farming system) การขยายตัวของฟาร์มเลี้ยงเป็ดในระบบไล่ทุ่งดังกล่าวได้ขยายตัวเติบโตขึ้นอย่างมากในช่วงก่อนมีการระบาดของโรคไข้หวัดนก (H5N1) และเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบอาชีพของเกษตรกรรายย่อย โดยเป็นธุรกิจที่สร้างระบบเกื้อกูลกันระหว่างผู้ประกอบการนาข้าวและผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งเป็นแหล่งผลิตไข่เป็ดที่เป็นอาหารในต้นท่อนที่ต่ำของคนในชนบท อีกทั้งยังเป็นการเกษตรที่เป็นมิตรและสร้างสมดุลให้กับสิ่งแวดล้อมและเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการอาชีพทำนาเพราะช่วยให้มีต้นทุนของการทำนาที่ลดลง

การระบาดของโรคไข้หวัดนกในช่วงปี 2547-2550 ในภูมิภาคเอเชียและรวมถึงในประเทศไทยได้สร้างผลกระทบต่ออาชีพการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งและการพึ่งพิงระหว่างผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งกับผู้ทำนาข้าว ทั้งนี้พบว่าเป็ดไล่ทุ่งซึ่งเป็นสัตว์ปีกชนิดหนึ่งเป็นพาหะของการแพร่กระจายเชื้อไข้หวัดนก วิกฤตการดังกล่าวส่งผลให้รัฐมีมาตรการควบคุมการเลี้ยงสัตว์ปีกรวมถึงการเลี้ยงเป็ด เพื่อจุดมุ่งหวังในการควบคุมการระบาดของโรคไข้หวัดนกไม่ให้เกิดการแพร่กระจายในวงกว้าง และนำไปสู่การจำกัดพื้นที่การเลี้ยงเป็ดในระบบของโรงเรือนเปิดแทนระบบการเลี้ยงเป็ดแบบไล่ทุ่ง

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีการจัดระบบการเลี้ยงเป็ดให้อยู่ในรูปของโรงเรือนเปิดตามมาตรการของรัฐแล้วก็ตาม แต่จากการไม่พบการระบาดของโรคไข้หวัดนกในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้ทำให้ธุรกิจการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งกลับฟื้นสภาพในหลายพื้นที่ของภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง โดยเกษตรกรจำนวนไม่น้อยถึงเห็นว่าการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งเป็นแหล่งของรายได้หลักและรายได้เสริมโดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ทำนา เพราะพื้นที่นาเป็นที่ลุ่มมีน้ำขัง การเลี้ยงเป็ดจึงเป็นวิถีชีวิตของเกษตรกรชนบทตลอดจนในช่วงเวลาที่ผ่านมา การที่รัฐมีมาตรการจำกัดระบบการเพาะเลี้ยงเป็ดนั้น เป็นการแก้ปัญหาด้านการควบคุมโรคระบาดเป็นหลัก แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญในด้านผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ด ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงเป็ดแบบไล่ทุ่งนั้นหากมีมาตรการในการสร้างความรู้ในการจัดการการเพาะเลี้ยงที่ดี รวมถึงการพัฒนาวิธีการเฝ้าระวังให้เหมาะสมแล้ว การเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งก็จะเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมให้กับครัวเรือนเกษตรกรรายย่อยได้ โดยไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะระบบการเลี้ยงแบบโรงเรือนเปิด

อย่างไรก็ตามในอีกแง่มุมหนึ่งก็มีผู้เห็นต่าง โดยให้ความเห็นว่าไม่ควรสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยในการประกอบอาชีพเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง และควรมีมาตรการจำกัดการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งต่อไป เพื่อให้ระบบการเลี้ยงเป็ดไปสู่การเพาะเลี้ยงแบบโรงเรือนเปิด อีกทั้งยังไม่เห็นประโยชน์ของการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งที่จะเอื้อผลดีต่อรายได้ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศเกษตรในพื้นที่แต่อย่างใด

เนื่องจากข้อมูลการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่งในปัจจุบันยังมีอยู่น้อยและการศึกษาที่มีอยู่นั้น ส่วนใหญ่เป็นงานทางด้านของการป้องกันโรคระบาดของโรคที่มีเปิดเป็นพาหะนำโรคเป็นสำคัญ แต่งานในมิติด้านเศรษฐกิจการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่งและการสร้างความยั่งยืนในอาชีพกัลปพฤกษ์มีค่อนข้างจำกัด อีกทั้งการศึกษาที่ผ่านมาไม่สามารถตอบคำถามถึงการจัดการในระบบการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่งในเชิงของการเป็นมิตรกับอาชีพการทำนา การเอื้อประโยชน์และสร้างความสมดุลกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับรูปแบบของมาตรการการเฝ้าระวังการระบาดของโรคไข้หวัดนก เพื่อให้การทำอาชีพเลี้ยงเปิดไล่ทุ่งสามารถดำรงไว้ซึ่งเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ที่ดีให้กับเกษตรกรขนาดเล็กได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานประสานงานชุดโครงการ “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย” โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสถาบันคลังสมองของชาติ (สคช.) จึงประกาศเชิญชวนนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการผู้ที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเกษตร ด้านสัตวศาสตร์ ด้านเศรษฐศาสตร์การเกษตร และสาขาที่เกี่ยวข้อง ได้จัดทำข้อเสนอโครงการวิจัยดังกล่าว ต่อสำนักประสานงานฯ โดยมีรายละเอียดครบของโจทย์วิจัยประกอบด้วย

- การสังเคราะห์ให้เห็นถึงการพัฒนาการของการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่งเชิงธุรกิจฟาร์ม การเชื่อมโยงของธุรกิจในช่วงโซ่อุปทานของการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อการสร้างฐานข้อความรู้ความเข้าใจถึงแรงขับเคลื่อนที่ผ่านมา และผู้เกี่ยวข้องในระบบการเลี้ยงเปิดแบบไล่ทุ่ง การนำเสนอถึงข้อปัญหาและอุปสรรค เป็นต้น
- การวิเคราะห์รูปแบบของการลงทุนในธุรกิจการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง ลักษณะของการใช้ปัจจัยในกระบวนการเลี้ยง ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง และรวมถึงช่องทางในการจำหน่าย เป็นต้น
- การวิเคราะห์ห่วงโซ่ความสัมพันธ์ของผู้ประกอบการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่งกับการเชื่อมต่อสัมพันธ์กับการผู้ประกอบการทำนาข้าวว่ามีการเอื้อประโยชน์ต่อกันในทางใดบ้าง
- การสร้างข้อความรู้เกี่ยวกับมาตรการของรัฐที่ผ่านมาทั้งปัจจัยด้านข้อสนับสนุนและข้ออุปสรรคต่อการพัฒนาการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง รวมถึงข้อเสนอเชิงนโยบายต่อภาครัฐที่ควรจะดำเนินการต่อไป

2. ลักษณะของข้อเสนอโครงการวิจัย

- 2.1 เป็นงานวิจัยประยุกต์ ที่ Output ของโครงการสามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงและเป็นฐานข้อความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับโซ่อุปทานการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง ต้นทุนและผลตอบแทนของหน่วยธุรกิจโซ่อุปทานการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง ลักษณะของปัจจัยที่เกื้อหนุนและเป็นอุปสรรคต่ออาชีพการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง
- 2.2 ผลการศึกษาสามารถนำเสนอประเด็นเชิงนโยบายในระดับหน่วยงาน ภูมิภาค และ/หรือระดับประเทศ

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงการพัฒนาการและกิจกรรมเชิงธุรกิจของการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ข้อมูลสถานภาพของปัญหา ความสัมพันธ์ของอาชีพการเลี้ยงเปิดไล่ทุ่งกับอาชีพการทำนา รวมถึงประเด็นด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ตลอดจนเครื่องมือเชิงนโยบาย และข้อเสนอเชิงนโยบายที่ควรจะดำเนินการต่อไป เพื่อสร้างความยั่งยืนในอาชีพเลี้ยงเปิดไล่ทุ่ง

4. ระยะเวลาดำเนินการวิจัยไม่เกิน 12 เดือน

5. เงินทุนการวิจัย

งบประมาณที่จะได้รับเป็นไปตามกิจกรรมของงานวิจัย โดยการพิจารณาให้ทุนวิจัยขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และ สกว. เป็นสำคัญ

6. การเสนอโครงการและกำหนดการ

ข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ควรประกอบด้วยหัวข้อ และรายละเอียด ดังตัวอย่างใน “แบบโครงร่างข้อเสนอโครงการวิจัย” ดังในภาคผนวก ก

ผู้สนใจสามารถส่งข้อเสนอโครงการวิจัย (proposal) ตามแบบฟอร์มส่วนที่ 1 และ 2 จำนวน 3 ชุด พร้อมข้อมูลที่บรรจุใน CD 1 ชุด มายัง

รศ.สมพร อิศวิลานนท์
นักวิชาการอาวุโส
สำนักงานประสานงานชุดโครงการ “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย”
สถาบันคลังสมองของชาติ ชั้น 22B อาคารมหานครยิบซั่ม
เลขที่ 539/2 ถนนศรีอยุธยา
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2558

5.1 ขั้นตอนการคัดเลือก

ขั้นที่ 1 ทางสำนักประสานงานฯ จะจัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกข้อเสนอโครงการ ที่ตรงตามโจทย์วิจัยที่ประกาศไว้ ข้างต้น (หากข้อเสนอโครงการวิจัยไม่ตรงตามโจทย์วิจัยที่ประกาศไว้ ทางสำนักประสานงานฯ จะจัดส่งข้อเสนอโครงการฯคืนให้ผู้เสนอทางไปรษณีย์)

ขั้นที่ 2 ทางสำนักประสานงานฯ จะนำส่งข้อเสนอโครงการที่ผ่านการคัดเลือกจาก ขั้นที่ 1 แก่ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในงานวิจัยสาขานั้น เพื่อพิจารณา ประเมิน และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอให้นักวิจัยปรับปรุง (หากคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิมีมติเห็นควรจัดส่งข้อเสนอแนะให้นักวิจัยปรับปรุง)

ขั้นที่ 3 ทางสำนักประสานงานฯ จะนำส่งข้อเสนอโครงการที่ผ่านการคัดเลือกจาก ข้อที่ 2 แก่ สกว. เพื่อพิจารณาให้ทุนวิจัย ทั้งนี้ การอนุมัติสนับสนุนให้ทุนวิจัย รวมถึงงบประมาณที่จะได้รับจะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของ สกว. เป็นสำคัญ ทั้งนี้ ขั้นตอนดังกล่าวอาจใช้ระยะเวลาในการพิจารณา 1-2 เดือน นับจากวันที่สิ้นสุดการรับข้อเสนอโครงการวิจัย โดยสำนักประสานงานฯ จะแจ้งผลการพิจารณาไปทางไปรษณีย์

รายละเอียดเพิ่มเติมสอบถามได้ที่

ดร.ปิยะทัศน์ พาพอนุรักษ์

โทรศัพท์ 02640-0461 ต่อ 114 E-mail: piyatat@knit.or.th

ประกาศวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2558